

מראי מקומות- חולין ע"ג

התשובה הראשונה כלל. וביאר דודאי עיקר תשובת ר"מ הוא דאם אין השחיטה מתרת לאכילה, גם אין מתיר לדין טומאת נבלה. וע"ז הק' עליו רבנן מהא דמצינו דשחיטת טריפה מהני להתירו מידי נבלה אף דאינו מתירו לאכילה. וע"ז השיב ר"מ דטריפה שאני, דגוף הבהמה טריפה, הלכך, מה שיכולה השחיטה לפעול, פועלת, דהיינו לטהר מנבלה, אבל אבר זה שיצא, כיון שאינו נותר באכילה, אף דבהמה עצמה מותרת באכילה, ע"כ שאנו מחשבין אבר זה שאינו גופה כלל, וכדבר הפרוד ממנה. דהיינו, דכיון דשחיטה זו יכולה להתיר הבהמה באכילה, ומ"מ אינו מתיר האבר באכילה, ע"כ אינו חלק של הבהמה. ואם אתה אומר שהוא דבוק בה, ולכן שפיר פועל השחיטה גם על אותו אבר, א"כ למה אינו פועל כ"כ שיהי' מותר באכילה ג"כ.

(ד) אמרו לו, טרפה תוכיח, ששחיטתה מטהרתה מידי נבלה, ואינה מתירתה באכילה- ע' באמרי משה (ד', א'), שכ' לחקור בכל ההיתר של בן פקועה, האם הביאור הוא דחל דין שחיטה על העובר משום דחשיב כאבר מן האם, וא"כ הו"ל סימניו כשחוטין, או דלמא הוי גזה"כ דכל מה שהוא נמצא בתוך בהמה השחוטתה, הרי דבר זה מותר, ולא משום דהוי כאילו דבר זה גופה נשחטה, אלא דחידש התורה דמה שנמצא בתוך בהמה שחוטתה מותר בלא שחיטה. וכ' דלכאוי' יש להביא ראיה משי' רבנן דסוגיין, דס"ל דהשחיטה על האם יכול לטהר אבר היוצא מידי נבלה. דבשלמא אם אמרי' דשחיטה על האם מהני גם להולד, א"כ י"ל דכיון דהעובר הוי כשחוט, א"כ שפיר טהורה מידי נבלה, רק דאינו מותר באכילה, כיון דסכ"ס יצא ממחיצותיו ויש בה דין טריפה. אבל אם אמרי' דאין בה דין שחיטה כלל, רק שיש היתר לכל מי שנמצא בתוך הבהמה, א"כ אם אין לאבר זה היתר, כיון שאינו נמצא בתוך האם, מהכ"ת שיהי' טהור מידי נבלה.

(א) דתנן, כל ידות הכלים שהן ארוכות ועתיד לקצצן, מטביל עד מקום המדה- הק' תוס', ואידך ליהוי חציצה, שהרי הוי מיעוט המקפיד. ותי' דאיירי בידות כלים העשויים כעין חוליות, וא"כ באמת אין כאן חציצה. וכ' בחי' הר"ן דמה דאמרי' דמיעוט המקפיד חוצץ, מקפיד היינו שקשה עליו כשעומד שם בשעת טבילה, ולפיכך חוצץ, אבל כאן, נחא לי' שיעמוד שם עד שעת קציצה, ומ"מ כיון שגמר בדעתו לקצצה בסוף, לר"מ הו"ל כקצוץ דמי. וע' בחזון יחזקאל (מקואות ז', ד'), מה שדן שם אם מיירי דוקא דטבל כל הכלי במים, וא"כ שוב אין כאן חסרון אלא מצד דיני חציצה. וע"ע שם דכ' לפרש בדברי חי' הר"ן, דאולי מש"כ הוא דוקא לענין ידות כלים, דכיון דהחפצא של יד הכלי הוא דבר שתלוי בדעתו וניחותו, א"כ כיון דניחא לי' שיהי' היד שם עד לאחר טבילה, א"כ אי"ז חסרון מצד הל' חציצה, אבל אם הי' חציצה על אדם בשעת טבילה, אפי' אם ניחא לי' להיות שם עד לאחר טבילה, מ"מ אם דעתו להסירה, הו"ל מיעוט המקפיד.

(ב) טרפה ששחטה מטמאה במוקדשין- פרש"י לקמן (קכג:), פ"י, אם של מוקדשין היא. ומשמע מדבריו דאם אינו של מוקדשין, אפי' אם נגע למוקדשין, לא גזרו חז"ל טומאה בכה"ג. אולם ע' ברמב"ם (שאר אבות הטומאה ב', ח'), שכ' "טרפה שנשחטה, אע"פ שהיא טהורה מן התורה, אם נגע בה הקודש נטמא מדברי סופרים, וזו מעלה יתירה שעשו בקודש". וע"ע ברעק"א לקמן שם, דכ' דמדברי רש"י כאן משמע כדברי הרמב"ם [וצ"ע דיוקן].

(ג) א"ל ר"מ, וכי מי טהרו לאבר זה מידי נבלה, וכו', תתירונו באכילה, א"ל, טרפה תוכיח וכו', א"ל לא, אם טיהרה שחיטת טריפה, וכו'- הק' התפארת יעקב, מהו השקלא וטריא כאן, הרי מעיקרא אמר ר"מ סברא דאין שייך לטהר האבר אם אינו מתירו לאכילה, ושוב אמר סברא אחרת, דהיינו לפי שאינה מגופה, דלכאוי' הוי סברא אחרת, ואינו מעין

דמיתה עושה ניפול, ולכן הו"ל איסור אבר מן החי, אבל לענין שחיטה אין ראי'.

(ה) **אין בהן אלא מצות פרוש בלבד - פרש"י**, דאין בהם איסור לאו של אבר מן החי, אלא מצות פרוש בעלמא, דהיינו מדרבנן, וקרא אסמכתא בעלמא. וכן מבואר בתוס', דכל האיסור אכילה אינו אלא מדרבנן, ומדאורייתא שרי. אולם ע' ברמב"ם (מאכ"א ה', ו') שכ' דאבר המדולדל אסור באכילה ואין לוקין עליו. וכ' המגיד משנה (שם, י"א), דדעת הרמב"ם הוא דהאיסור אכילה הוא איסור דאורייתא, רק דאין לוקין עליו, והו"ל כמו חצי שיעור, דנתרבה לאיסור ולא למלקות, ודלא כרש"י ותוס' דס"ל דאינו אלא איסור דרבנן. וע"ע בפרי חדש (ס"ב, ז') דכ' דאף דודאי דברי המ"מ נכונים בדעת הרמב"ם דס"ל דאסור מן התורה, אבל כ' דאי"ז משום דנתרבה כמו חצי שיעור, דאם נתרבה לאיסור, למה אינו נתרבה גם למלקות (ולא דמי לחצי שיעור דכתי' בתורה אכילה, ואין אכילה פחות מכזית), אלא כ' הפר"ח דס"ל להרמב"ם דהוי לאו שבכללות, ולכן אין לוקין עליו, ע"ש.

(ו) **אין בהם אלא מצות פרוש בלבד - ויש לעי'** בגדר הך איסור דאבר המדולדל. והנה, כ' הש"ך (יו"ד נ"ה, י"א), דהסמ"ק כ' דאסור להושיט אבר המדולדל לבני נח, דהא יש בו איסור אבר מן החי. והביא מהרשב"א והר"ן, דאין איסור ליתנו לבני נח, משום דכיון דאין בו אלא איסור מדרבנן, א"כ אין איסורי דרבנן שייך בבני נח. ומבואר מדברי כולם דגדר איסור זה דאבר המדולדל הוא דהוי אבר מן החי. וע' בפלתי (נ"ה, ז') דכ' להסתפק בדעת הרמב"ם, דס"ל דהאיסור אבר מדולדל הוא מדאורייתא, האם הגדר הוא דהוי איסור אבר מן החי, ולכן אסור לבני נח, או דלמא כיון דנלמד מובשר בשדה טריפה, אין בה אלא איסור טריפה, ולא מצינו דבני נח מצווים על איסור טריפה, והניח בספק. וע' בפרי חדש (ס"ב, ז') שהביא ראי' לשיטת הרמב"ם דאסור מדאורייתא מדברי התוספתא דע"ז, דשואל אבר מן החי כיצד, וכ' אבר המדולדל, וכו', וכ' הפר"ח דמבואר מדברי התוספתא דהו"ל איסור אבר המדולדל איסור דאורייתא של אבר מן החי. וע' בשחיטת חולין דכ' ליישב ראיית הפר"ח, דאולי התוספתא מיירי במיתה, דלכ"ע אמרי'